

Musikkglede i barnehagen

Hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste i barnehagen?

Thea Bremseth

[kandidatnummer: 29]

Bacheloroppgave

[BHBAC3910]

Trondheim, april 2022

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Etter tre flotte år ved Dronning Maud Minne Høyskole har tiden kommet for å levere bacheloroppgaven. Det har vært en lærerik prosess fra start som har bydd på både utfordringer og mestringsfølelse. Temaet for oppgaven min har vært klart for meg i lang tid før oppgavens start Etter endt forskningsprosjekt sitter jeg igjen med mange nye tanker om hvordan jeg som ansatt kan arbeide med musikkglede for og med de yngste i barnehagen.

Jeg ønsker å gi en takk til veilederne mine Grete Storbæk Eriksen og Johanne Rimul for støtte og gode råd gjennom denne perioden. Jeg vil også sende en takk til informantene mine som åpenhertig har fortalt om sine egne erfaringer og opplevelser. Sist, men ikke minst vil jeg sende en stor takk til mine fantastiske medstudenter. Deres gode ord og støtte har vært avgjørende for motivasjonen både i denne perioden, men også gjennom alle tre årene. Studietiden hadde ikke vært det samme uten dere!

God lesing!

Innholdsfortegnelse

Forord.....	1
1.0 Innledning.....	4
1.1 Valg av tema.....	4
1.2 Problemstillingen.....	5
2.0 Teori.....	6
2.1 Musikk.....	6
2.1.1 Musikalsk samlingsstund.....	6
2.1.2 Musikk for og med de yngste i barnehagen.....	7
2.1.3 Musikk for musikkens skyld.....	7
2.1.4 Musikk og følelser.....	8
2.1.5 Musikk og fellesskapsfølelse.....	9
2.1.6 Improvisasjon.....	9
2.1.7 Musikk og identitet.....	10
2.2 Pedagogens rolle.....	10
2.2.1 Medvirkning.....	11
2.2.2 Den voksne – et forbilde for barna.....	11
2.2.3 Musikkdidaktikk.....	12
3.0 Metode.....	13
3.1 Valg av metode.....	13
3.2 Innsamlingsstrategi.....	13
3.3 Adgang til felten og utvalg av informanter.....	14
3.4 Forberedelse.....	14
3.5 Etske retningslinjer.....	15
3.5.1 Konfidensialitet og konsekvenser med å delta i forskningsprosjekt.....	15
3.5.2 Beskrivelse av gjennomføring.....	16
3.6 Metodekritikk: Reliabilitet og validitet.....	17
3.6.1 Analysearbeidet.....	18
4.0 Presentasjon av funn og drøfting.....	19
4.1 Ansattes holdninger til de yngste barnas musikalske uttrykk.....	19
«Barna må få lov til å anvende musikken».....	21
4.2 Musikk – bidragsyter til glede både for barn og voksne.....	23
Utdrag fra observasjon: Samspillsglede.....	24
4.3 Planlegging av musikkarbeid i barnehagen.....	24
5.0 Oppsummering og konklusjon.....	26
6.0 Litteraturliste:.....	28
7.0 Vedlegg.....	31

7.1. Vedlegg nr. 1: Informasjons- og samtykkeskjema	31
7.2. Vedlegg nr. 2: Informasjonsskriv til foreldre om bacheloroppgaven.....	34
7.3 Vedlegg nr. 3: Intervjuguide.....	35

1.0 Innledning

1.1 Valg av tema

Musikkglede er et mye omtalt begrep som brukes i barnehagesammenheng. Så og si alle barnehager har et forhold til musikalske uttrykk i en eller annen form. Rammeplanen sier at personalet skal: «motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk (...), og gi de mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Musikk er noe som skal vies plass til i barnehagen. I de barnehagene jeg har vært i opplever jeg at det er variabelt hvor mye tid man setter av til for eksempel instrumenter eller musikalske samlingsstunder som inneholder noe mer enn sang. Når det er sagt så er det viktig å understreke at også sang er musikk. Jeg opplever også at ansatte av og til kan gi uttrykk for at de har manglende ferdigheter som gjør at de ikke føler seg trygge på å delta i arbeidet med musikken (Gallefoss, 2022, s. 54).

Jeg er selv oppvokst med musikk. Da jeg var yngre kunne jeg sovne til at pappa hadde bandøvinger i naborommet. Min interesse for sang og musikk startet allerede før jeg kunne snakke ordentlig. Det gikk både i sang, trommer, piano, gitar og senere tverrfløyte i korps. Til syvende og sist var det sang som sto mitt hjerte nærmest og det er noe jeg fortsatt holder på med. Musikk er noe jeg lytter til daglig og min bruk av musikk er ofte koblet til følelsene og sinnsstemningen jeg enten har, eller søker. Musikken er noe som alltid er der for deg. Man kan se på musikken som en venn som aldri svikter (Kulset, 2021, s. 91).

Min egen erfaring er at det synges mye i de barnehagene jeg har vært i, og at sangen er noe som anses som lett å flette inn i ulike sammenhenger i barnehagehverdagen. Hos de yngste har jeg opplevd at man ofte synger i en samlingsstund på starten av dagen og at man sammen lager en oversikt over hva som er plan for dagen (Brendeland, 2009, s. 20). Gjennom mine opplevelser i praksis opplever jeg at barna er veldig mottakelige når det kommer til musikk og at de uttrykker mye glede når musikken har en sentral plass i deres hverdag.

Hva legger vi egentlig i musikkglede for og med de yngste barna? Må vi alltid ha musikk for nytteverdiens skyld, eller kan vi også tenke på musikk for musikkens egen skyld? Vi mennesker er veldig opptatt av med at alt skal ha en nytteverdi, være godt for noe annet enn seg selv, og at det skal føre til noe (Varkøy, 2017, s. 109). I denne oppgaven har jeg valgt å sette søkelys på musikkens egenverdi, og hvordan musikk kan bidra til å skape glede for og med de yngste barna i barnehagen.

1.2 Problemstillingen

Min inspirasjon til å skrive om musikkglede blant de yngste barna i barnehagen oppstod allerede i min første praksisperiode. Jeg var på en avdeling med ettåringer og jeg opplevde at de uttrykte entusiasme og glede hver gang noen tok frem gitaren. Det samme skjedde når de hadde samlingsstunder med sang og musikk. Når gitaren hang på veggen var det flere av barna som strakk seg mot gitaren og uttrykte at de ønsket at vi skulle ta den ned. De var også interesserte i å komme fram og fysisk ta på instrumentet den voksne brukte under samlingsstunder.

Under min siste praksisperiode ble jeg sikker på hva jeg ønsket å skrive om i min bacheloroppgave. Vi hadde et barn med særskilte behov som elsket musikk. Det var ikke alltid like lett som voksen å tolke uttrykkene til dette barnet, men i situasjoner med musikk strålte barnet. Dette hadde også innvirkning på resten av barnegruppa. Sjøvik viser til at andre barn også vil ha utbytte av å være med barn med særskilte behov (Sjøvik, 2014, s. 39). Barnets engasjement for musikken gjorde at andre barn trakk mot dette barnet og musikken. Her fikk jeg virkelig øynene opp for musikk for musikkens skyld, og fellesskapsfølelsen musikken kan gi.

Gjennom flere praksisperioder har jeg altså hatt positive opplevelser med musikalske samlingsstunder og aktiviteter. Eksempel på aktiviteter jeg har sett i praksis er for eksempel at barna maler til ulike musikksjangre, danser til musikk og har samspill med sang og instrumenter. I disse situasjonene kan man se at musikken sprer glede blant barna og bidrar til fine samspill både med barn og voksne. Disse opplevelsene kombinert med min store kjærighet for sang og musikk, samt min interesse for de yngste barna i barnehagen, gjorde at jeg ønsket å finne ut av hvordan man som barnehagelærer kan arbeide med å gi de yngste barna glede av musikken. Problemstillingen min ble derfor:

«Hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen?»

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven skal jeg ta for meg teori som er relevant for funn- og drøftingsdelen. Teoridelen er delt opp i to hovedtema. Musikk og pedagogens rolle. Jeg går inn på flere ulike tema til hvert av disse hovedtemaene.

2.1 Musikk

Musikk i seg selv er et begrep som er vanskelig å definere konkret. Det kan være så mangt og musikk er noe som rommer mye. Jeg liker spesielt godt Kulset sin uttalelse som jeg nevnte i innledningen, som sier at man kan se på musikken som en venn som aldri svikter (Kulset, 2021, s. 91).

2.1.1 Musikalsk samlingsstund

Dersom man skal se på hva en samlingsstund i barnehagen er, henviser Brendeland til beskrivelsen i Rammeplanen fra 1995:

«Barnehagens faste samlinger bidrar til å utvikle gruppefølelsen ved at alle i gruppen er til stede samtidig – barn og voksne – holder på med noe sammen. Det kan være sang, lek, høre en fortelling, lese høyt eller samtale om selve livet i gruppen» (Brendeland, 2009, s. 19)

Enkelt forklart er samlingsstund en «stund hvor noen samles» (Brendeland, 2009, s. 18).

Gallefoss skriver at: «En samling er en gruppeaktivitet der fellesskapet er sentralt» (Gallefoss, 2022, s. 33). I den nye Rammeplanen er ikke ordet samlingsstund nevnt og vi må derfor vite at samlingsstunden ikke er noe mer enn det Brendeland beskriver her: at noen samles (Brendeland, 2009, s. 19). Det vil si at samlingsstund er mer en tradisjon og ikke noe som er pålagt å ha i barnehagen (Brendeland, 2009, s. 19).

Ifølge Brendelands kriterier for en samlingsstund, vil «musikalsk samlingsstund» passe innenfor denne kategorien. Ramfjord skriver at alle barn har et behov for å uttrykke seg musikalsk. Han skriver videre at det derfor er naturlig at pedagogen «gir barn mulighet for å fabulere, eksperimentere og komponere også i samlingsstund» (Ramfjord, 2005, s. 97).

Sæther viser til at barn tar i bruk ting de har hatt i samlingsstunder inn i lek senere og at det derfor er viktig at vi tilfører «sanger, rytmer, rim og regler som barna selv kan bearbeide og uttrykke og slik være musikalsk skapende» (Sæther, 2019, s. 76).

2.1.2 Musikk for og med de yngste i barnehagen

Gallefoss skriver at «de yngste barna bruker kroppen til å kommunisere i større grad enn de eldre barna» (Gallefoss, 2022, s. 42). Hun skriver videre at det musiske sitter i de yngste barnas kropp og at mange av de yngste barnas aktiviteter inneholder elementer som kan knyttes til rytme og musikk (Gallefoss, 2022, s. 42).

«De har sine egne uttrykksmåter, som «flirekonsertter» hvor de dunker kopper i bordet eller setter i gang et kor av lyder. Det kan starte med en enkel lyd som de andre barna plukker opp og det følger alltid en latter med. Dette kan også sees på som en musisk aktivitet» (Gallefoss, 2022, s. 42). Young skriver: «The overwhelming need to play with and discover the potential of all that is around them, their spontaneity and unpredictability, can create new demands on the adults who care for them» (Young, 2003, s. 50).

Young skriver også om hvordan vi som voksne påvirker barna musikalsk fra tidlig av:

«Children´s sense of themselves as musical is already being formed through their interactions with adults. Those children who see adults being actively musical will begin to absorb and imitate this» (Young, 2003, s. 51).

Sæther henviser til Bjørkvold som mener at den musikalske utviklingen til et barn starter allerede i mors mage. «Barnet som ligger i mors mage, påvirkes allerede av sine omgivelser og gjennom bevegelse, hjertepuls og lyd samt fornemmelse av morens stemme og åndedrett» (Bjørkvold, 2005, sitert i Sæther, 2019, s. 72).

2.1.3 Musikk for musikkens skyld

Marstal, dansk professor emeritus i musikkpedagogikk og hørsel ved Det Kongelige Danske Musikkhøgskole, skriver at musikk ikke kan forklares. Den må oppleves og erfares. Hun sier at musikken ikke bare er noe man hører, men også noe man føler – det forener hjernen og hjertet (Marstal, 2004, s. 138). Kulset skriver om at hjernens belønningssystem aktiveres av musikk. Det handler om at hjernen er ekspert på å kjenne igjen mønster, og den er god til å

lytte (Kulset, 2021, s. 87). Marstal skriver også om at man er medfødt en evne til å kunne oppleve musikk, og at musikk stimulerer sentrale områder i barns utvikling. «Musikoplevelse er også viktig for musikkens egen skyld, og mødet med musikk i den tidligste barndom kan være en kilde til varig glæde» (Marstal, 2004, s. 138 - 139).

Ut ifra mine egne opplevelser fra barnehagen har jeg opplevd at barnehagene gjerne har et repertoar av noen faste sanger de bruker til vanlig. Sanger som er gjengangere i barnehagehverdagen. Marstal skriver om at barn ikke er kritiske og at de elsker ulike typer musikk. Det krever at vi som ansatte gjør en bevisst innsats, ellers kan barnets musikalske verden fort bli ensidig. Hun mener at hele spekteret i den musikalske verden bør være tilgjengelig for barnet (Marstal, 2004, s. 139). «Barnet skal lære den rike, musikalske mangfoldighet å kende, og det skal kunne reflektere og velge til og fra» (Marstal, 2004, s. 139).

Varkøy drøfter «den musikalske erfaringens egenverdi» med et innhold som kan gi mening i dagens samfunn (Varkøy, 2015, s. 128). Han knytter begrepet *musikalsk erfaring* til Hannah Arendts handlingsbegrep: «Musikalsk erfaring er handling – en form for menneskelig aktivitet som prinsipielt har verdi i seg selv – om vi følger Hannah Arendts argumentasjon» (Varkøy, 2015, s. 129). Gallefoss skriver at sangen og musikken gjør noe med oss. «Det er lett å se gleden som lyser i barnas øyne, og forventningene når risteeggene sendes rundt i ringen og skal spilles på» (Gallefoss, 2022, s. 49).

2.1.4 Musikk og følelser

«Når musikk får en viktig betydning for dannelse av minner og dermed kan gis en viktig plass i identitetsbyggingen, dreier det seg ikke minst om sammenhengen mellom musikk og følelser» (Ruud, 2017, s. 65). Hvorfor musikk og følelser er så sterkt knyttet sammen, er ifølge Ruud sammensatt av mange ulike faktorer. Ruud sier at «selv måten musikk er laget på, virker inn på følelsene» (Ruud, 2017, s. 68). Kulset skriver at både det å skape musikk og å lytte til musikk er med på å vekke følelser. «Vi kan si det på den måten at musikken spiller på mange strenger i oss, og noen av de mange strengene som klinger, vil til enhver tid vekke noen følelser i oss» (Kulset, 2021, s. 79 - 80).

Vi har lært at enkelte musikalske strukturer er med på å skape en forventning i oss, som videre virker sammen med kroppens fysiologiske reaksjoner. Det er noe vi kjenner igjen og har vært borti før (Ruud, 2017, s. 68).

2.1.5 Musikk og fellesskapsfølelse

«Å musisere sammen kan virke sosialiserende fordi vi deler følelser (slik som for eksempel (...), begeistring eller glede) og synkroniseres på tvers av faktorer som for eksempel alder, språk, sosial status og kulturelle forståelser» (Kulset, 2021, s. 62). Kulset sier også at for små barn i barnehagen kan det å synge sammen være med å styrke barnas evne til sosial kommunikasjon (Kulset, 2021, s. 61 – 62). Ruud skriver om det å møte musikalske høydepunkt sammen, og at dette kan knyttes til «opplevelsen av å *møtes* i musikken» (Ruud, 2017, s. 42). Videre skriver han at: «(...), gjennom følelsen av å leve sammen i musikken, oppstår en sterk samhørighet» (Ruud, 2017, s. 42). Han henviser til en musikkterapeut som sier dette om slike duoimprovisasjoner: «Det er som å puste sammen» (Ruud, 2017, s. 42).

Gallefoss skriver at: «Musikken kan bidra til å bringe gruppen sammen, styrke fellesskapet og skape samhold, noe som er betydningsfullt for barn, ansatte, grupper og barnehagen som helhet» (Gallefoss, 2022, s. 26). Hun skriver også at fellesskap bygges i ulike grupper og sammenhenger i barnehagen. Det bygges på tvers av hele barnehagen som organisasjon. Felles for alle disse gruppene er at sanger og andre musiske aktiviteter kan bidra til å knytte de sammen (Gallefoss, 2022, s. 27). I situasjoner hvor barn samles, og også hvor barn og voksne samles, vil «tull og tøys» være noe som ofte oppstår. Kibsgaard skriver om at tull og tøys vil for noen voksne assosieres med noe som barna skal slutte med fordi det ikke inngår i de voksnes opplegg (Kibsgaard, 2019, s. 65). Kibsgaard henviser til Bae (2018) når hun skriver at noen voksne ser på barns intensjoner som irrasjonelle (Kibsgaard, 2019, s. 69).

2.1.6 Improvisasjon

Steinsholt og Sommerro beskriver improvisasjon som noe som ofte kan være «snakk om spontane handlinger som ikke er innøvd eller skrevet ned på forhånd» (Steinsholt og Sommerro, 2006, s. 9). Improvisasjon handler om at vi møter situasjoner vi ikke var forberedt på, hvor vi er nødt til å ta ting på sparket (Steinsholt & Sommerro, 2006, s. 9). Sætre sier at «barns lek kjennetegnes og styres ofte av improvisasjon (Sawyer 1997), og musikalsk

improvisasjon knyttes i langt større grad til lek enn til f.eks musikalsk stil eller sjanger» (Sætre, 2006, s. 133). Kibsgaard sier dette om improvisasjon: «I møtet mellom voksne og barn må improvisasjon være en forutsetning for at didaktiske planer kan fravikes. Det innebærer å kunne planlegge for det uforutsette og legge opp til aktiviteter der det gis åpenhet for barnas meninger» (Kibsgaard, 2019, s. 131).

Når det gjelder improvisasjon skriver Ruud at det synes som om «det estetisk spesifikke ved musikk, det ukontrollerbare og uforutsigelige eller de ukategoriserbare opplevelsene, gir musikk en spesiell tilgang til kroppen, til de stedene i oss hvor opplevelser oppstår og danner utgangspunkt for de språklige representasjoner» (Ruud, 1996, s. 114). Barns medvirkning er et sentralt tema i barnehagen, og det kan knyttes til improvisasjon slik som beskrevet her: «Å ta på alvor at kunstmøtet også bør kunne romme barnas bidrag, krever improvisasjonskompetanse fra utøverens side» (Liset, Myrstad & Sverdrup, 2011, s. 18).

2.1.7 Musikk og identitet

Ruud skriver at musikk og identitet handler om «hvordan musikken gir tilgang til opplevelser og erfaringer som danner råstoffet i fortellingen om oss selv» (Ruud, 2017, s. 45). «Dette råmaterialet kan innebære både gryende selv- og kroppsopplevelser, troen på egen mestringskompetanse, kjønnsidentitet, religion og verdier i videste forstand» (Ruud, 2017, s. 45). Kulset skriver om positiv og negativ musikalsk identitet, hvor positiv musikalsk identitet innebærer at du tillater å se på deg selv som musikalsk, mens negativ musikalsk identitet innebærer at man ikke mener man er musikalsk (Kulset, 2021, s. 34). Hun viser til hvordan den musikalske identiteten kan oppleves positiv om man musiserer sammen: «Sammen får vi en positiv musikalsk identitet, selv om vi hver for oss og alene kan ha en negativ musikalsk identitet» (Kulset, 2021, s. 35).

2.2 Pedagogens rolle

Rammeplanen sier at personalet skal: «være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres ytringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Den sier også at personalet skal: «gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Det er dermed satt noen rammer for hvordan

ansatte skal arbeide med kunst, kultur og kreativitet i barnehagen, hvor musikk vil inngå i denne kategorien.

2.2.1 Medvirkning

Barns medvirkning er et eget kapittel i rammeplanen som står veldig sentralt. «Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Belic forklarer to sentrale begrep som kan knyttes til medvirkning: delaktighet og innflytelse. Delaktighet «innebær dels att delta eller medverka i en aktivitet, dels att vara delaktig i beslutfattande. Att göra barn delaktiga handlar till stor grad om den vuxne och dennes syn på barnet, kunskap och lärande: hur vi själva förstår världen» (Belic, 2014, s. 24). Innflytelse ”är kopplat till den andra delen av begreppet delaktighet, att som individ vara med och bestämma (...) och ta ansvar för besluten” (Belic, 2014, s. 25).

2.2.2 Den voksne – et forbilde for barna

Som nevnt i et tidligere avsnitt i dette kapitlet, skriver Young at barn som ser at voksne tar i bruk musikken, vil begynne å gjøre det samme selv (Young, 2003, s. 51). Det er oss voksnes ansvar at barna blir eksponert for musikk. Det står også i rammeplanen at personalet skal «gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40). Gallefoss skriver om at mange voksne unngår å bidra til musikalske aktiviteter/samlingsstunder fordi de ikke føler at de er gode nok (Gallefoss, 2022, s. 54). Det er viktig å tenke at musikk kan være så mangt, det trenger ikke nødvendigvis å være at man har samlingsstund med hele barnegruppa. «Musikk og samling kan gi deg følelsen av at du må prestere, og at du vil bli beglodd og gransket. Samtidig kan det gi følelser som glede, magi og moro. Det kommer an på hva det betyr for deg» (Gallefoss, 2022, s. 54). Hun skriver også at i likhet med at det er forskjell på barna i barnehagen, så er også de ansatte i barnehagen like forskjellige og det vil dermed variere hva man ønsker å bidra med. «Noen liker å være aktivt deltagende, mens andre liker å holde seg i bakgrunnen. Uansett har alle en rolle» (Gallefoss, 2022, s. 53).

2.2.3 Musikkdidaktikk

Hanken & Johansen beskriver den didaktiske tilnærmingen slik: «Musikkdidaktikk kan defineres som alle de beslutninger man må ta angående den musikkpedagogiske virksomheten, om forutsetningene og betingelsene for virksomheten og om de overveielser man gjør i den forbindelse» (Hanken & Johansen, 2013, s. 35).

Angelo deler musikkdidaktikken inn i didaktiske kategorier, hvor hun også deler inn i ulike forutsetningskategorier (Angelo, 2019, s. 139 – 156). Under barns forutsetninger skriver hun om hva de yngste er opptatt av. Jeg observerte en barnegruppe med to- og treåringer. Denne aldersgruppen er ifølge Angelo opptatte av seg selv og det som befinner seg rundt de (Angelo, 2019, s. 140).

Abrahamsson og Wennberg skriver om hvordan planlegging av musikalske samlingsstunder er med på å gjøre den ansvarlige for samlingsstunden tryggere (Abrahamsson & Wennberg, 2014, s. 88). De kommer med et eksempel som viser til at det kan sammenlignes med når de baker sammen med barn. Som voksen har man funnet frem alt av ingredienser, og man vet måleenhetene, men man lar barna få bestemme når, rekkefølgen for hva som skal i bollen, og på hvilken måte alt skal blandes (Abrahamsson & Wennberg, 2014, s. 88). «Som vuxen skapar jag förutsättningar utifrån min förförståelse och ger barnen verktyg att göra, utforska och lära.» (Abrahamsson & Wennberg, 2014, s. 88).

3.0 Metode

I denne delen av oppgaven skal jeg redegjøre for hvilken metode jeg har valgt som jeg mener er hensiktsmessig i forhold til min problemstilling. Bergsland og Jæger beskriver vitenskapelig metode som en fremgangsmåte eller «teknikk» for å gi svar på ulike typer forskningsspørsmål (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66).

3.1 Valg av metode

I mitt prosjekt, hvor jeg har valgt problemstillingen «hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen?», har jeg valgt en kvalitativ forskningsmetode. Dette er en metode som tar utgangspunkt i å fange opplevelser og meninger som ikke kan måles eller tallfestes (Dalland, 2015, s. 112). Bergsland og Jæger beskriver det slik: «En viktig målsetting med kvalitative tilnærminger er å oppnå forståelse av sosiale fenomener, der det å kunne fortolke disse fenomenene får stor betydning» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67). Det sosiale fenomenet jeg ønsker å utforske i dette forskningsprosjektet er hvordan de ansatte jobber for å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen. Gjennom min observasjon har jeg måttet fortolke de fenomenene jeg har observert under en musikalsk samlingsstund. Jeg har også oppnådd forståelse av de fenomenene i etterkant ved hjelp av to intervjuer og egne tolkninger.

3.2 Innsamlingsstrategi

Jeg har valgt en innsamlingsstrategi som består av både observasjon samt to intervjuer i etterkant. Observasjonen var ikke-deltakende. Det vil si at jeg satt utenfor samlingsstunden og noterte meg det jeg så. Observasjon er en metode som gir meg som forsker et innblikk i hva folk gjør (Tjora, 2021, s. 117). Tjora beskriver forskjellen på observasjon og intervju enkelt: observasjon viser til hva folk gjør, mens vi i intervju studerer det folk sier (Thora, 2021, s. 117). Jeg tenker at ved å velge begge disse metodene vil jeg kunne få mulighet til å få mer informasjon, siden disse metodene utfyller hverandre. Jeg har altså brukt metodetriangulering. «Når vi bruker mer enn én metode, kalles det metodetriangulering» (Dalland, 2015, s. 185).

Kjennskapet man har til miljøet og feltet fra før vil kunne påvirke observasjonen.

Observatørrollen må derfor vurderes ut ifra dette og i hvilken grad man tror man kommer til å påvirke observasjonen ved å delta (Thagaard, 2018, s. 74). Jeg kjente ikke til avdelingen fra før av, men jeg har vært i barnehagen for mange år siden og jobbet litt. Pedagogisk leder på avdeling er noen jeg har en relasjon til og det er også en av mine informanter i denne

oppgaven. Jeg kjente derfor til miljøet ute og inne noe, men ikke barna og de andre ansatte. En kvalitativ forskningsmetode med ikke-deltakende observasjoner og delvis strukturerte intervju blir, etter min mening, riktig tilnæringsmåte for min oppgave.

3.3 Adgang til felten og utvalg av informanter

Det vil være ulike ting som er med på å avgjøre om man som forsker får adgang til felten, og det trenger ikke alltid å være lett (Thagaard, 2018, s. 59 – 60). For å få tilgang til felten, tok jeg direkte kontakt med en pedagogisk leder som jeg hadde en relasjon til fra før. Det finnes både fordeler og ulemper ved å bruke en informant man har en relasjon til i forskningsprosjekt. Måten jeg fikk adgang til felten var å kontakte pedagogisk leder og få klarsignal for at jeg kunne komme for både intervjuer og observasjon. Slik fikk jeg adgang til felten og førstehåndserfaringer med en musikalsk samlingsstund.

Jeg foretok et strategisk utvalg av informanter som jeg mente ville være hensiktsmessige i henhold til min problemstilling (Thagaard, 2018, s. 54). Det å velge en barnehage som ikke var en musikkbarnehage eller en kulturell barnehage var altså strategisk i forhold til det jeg ønsket å finne mer ut av i mitt prosjekt. Jeg ønsket å se hvordan ansatte i en barnehage som ikke har noen utvidet kompetanse innen musikk, annet enn det som er påpekt i rammeplanen, jobbet med å skape musikkglede for og med de yngste barna. Informantene går under de fiktive navnene «Gøril» og «Kine».

3.4 Forberedelse

I mitt arbeid med intervjuguiden, tenkte jeg gjennom hvilke spørsmål som ville være med å gi meg nyttige og gode svar på problemstillingen min. Ifølge Kvale og Brinkmann bør intervjuerens spørsmål være korte og enkle (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 164). Jeg har derfor tenkt over at spørsmålene mine skulle være lett for informantene å tolke. De sier også at det er forskjell på forskningsspørsmål og intervju spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 164). Forskningsspørsmålene er ofte formulert i et teoretisk språk, mens intervju spørsmålene er formulert slik at de passer inn i informantenes dagligspråk (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 164). Jeg tenkte derfor over forskningsspørsmålet mitt som jeg ønsket å finne svar på, og formulerte intervju spørsmålene mine deretter.

Min plan var å notere alt jeg så under samlingsstunden ved hjelp av stikkord og kommentarer, og deretter sette meg ned like etter observasjonen for å reinskrive (Askland, 2011, s. 199). Jeg foretok meg en kvalitativ observasjon, som vil si at man har en tilnærming hvor man ønsker å

skaffe seg et helhetlig bilde (Dalland, 2015, s. 190). Thagaard skriver at «valg av observasjonsmåte er basert på at vi vurderer hvor godt vi kjenner til miljøet, hvordan vi antar at vårt nærvær vil virke inn på undersøkelsessituasjonen, og om det finnes velegnede roller en forsker kan delta i» (Thagaard, 2018, s. 74).

3.5 Etiske retningslinjer

Bergsland og Jæger skriver at «informanten har krav på å få kjennskap til formålet med undersøkelsen og hovedtrekkene i prosjektet» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). De skriver også at informert samtykke innebærer at: «informantene informeres om undersøkelsens overordnede mål, at deltagelse i undersøkelsen er frivillig, og at personen kan trekke seg når som helst» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Informantene mine fikk også mulighet til å se over min transkripsjon av intervjuene i etterkant.

Samtidig som jeg sendte e-post med intervjuguide og samtykkeskjema la jeg også ved et informasjonsskriv som skulle vises for foreldrene angående prosjektet. I dette skrivet viser jeg til deres rettigheter og at de når som helst kunne gi beskjed dersom de ikke ønsket at deres barn skulle bli observert. Jeg la også ved kontaktinformasjonen min slik at de kunne stille meg ytterligere spørsmål om forskningsprosjektet dersom de skulle ønske det. På denne måten fikk jeg ikke direkte samtykke fra foreldrene, men de hadde mulighet til å si ifra dersom de ikke ønsket at deres barn skulle delta. I henhold til NSD sine retningslinjer behøvde jeg ikke skriftlig samtykke fra foreldrene, men muntlig. NSD skriver også om barns rettigheter i forskningsprosjekt. Yngre barn kan ikke samtykke på vegne av seg selv og de skal ikke ta noen belastning ved at det gjennomføres forskning. Dette innebærer at forskningsprosjektet aktivt må «reducere ulempen for barna som deltar i forskningen, men også for barna som ikke skal delta» (Barnehage- og skoleforskning, u.å.).

3.5.1 Konfidensialitet og konsekvenser med å delta i forskningsprosjekt

Konfidensialitet handler om å ikke offentliggjøre informasjon som på noen som helst måte kan være med å avsløre informantens identitet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85).

Forskningsmaterialet må anonymiseres, og kravene må være strenge når det gjelder å ikke lekke opplysninger som kan gjøre enkeltpersoner til kjenne (Bergsland & Jæger, 2014, s. 85).

I denne oppgaven har jeg gjort ulike tiltak for å anonymisere informantene og sørge for at all informasjonen jeg har innhentet forblir konfidensiell. Som nevnt tidligere har jeg valgt å gi informantene mine fiktive navn og jeg har også vært nøye med å ikke bruke sensitiv informasjon som kan gjøre at utenforstående gjenkjenner informantene.

Deltakere kan oppleve konsekvenser av å delta på et forskningsprosjekt. Informantene kan lese gjennom resultatet av undersøkelsen og det vil derfor kunne virke tyngende dersom de ikke kjenner seg igjen i det de leser om seg selv (Thagaard, 2018, s. 27). Basert på at det kan forekomme konsekvenser for deltakere i et forskningsprosjekt har jeg gitt informantene mine mulighet til å lese gjennom transkripsjonene fra intervjuene. I ettertid ser jeg at jeg også kunne gitt de mulighet til å lese gjennom notatene mine knyttet til observasjonen. Det er vi som forskere sitt ansvar å sørge for at deltakere føler seg ivaretatt gjennom hele prosessen og at de ikke blir påført skade som følge av å delta (Thagaard, 2018, s. 27).

3.5.2 Beskrivelse av gjennomføring

Jeg har gjennomført to intervjuer med en pedagogisk leder og en ansatt som er både assisterende styrer og spesialpedagog på en annen avdeling, men som også er en del av den pedagogiske ledelsen på avdelingen jeg har gjort min observasjon. Begge intervjuene foregikk i barnehagen hvor de jobbet. Under intervjuene prøvde jeg å ha blikkontakt underveis og vise at jeg var interessert ved å bekrefte med nikk og korte svar. Jeg hadde forberedt en del oppfølgingsspørsmål til hovedspørsmålene mine og jeg prøvde å få stilt disse på en god og hensiktsmessig måte (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 170). Jeg holdt meg med andre ord til den intervjuguiden jeg hadde forberedt på forhånd og som jeg hadde sendt ut til de to informantene før jeg kom. Jeg valgte også å ha med en medstudent til å notere sammen med meg, slik at jeg kunne fokusere på å være til stede i samtalen med informantene.

I forberedelsen til min observasjon hadde jeg, som nevnt tidligere, planlagt å observere samlingsstunden utenfra. Dalland skriver at man som observatør bør gjøre seg så lite synlig som mulig. Jeg valgte derfor å observere samlingsstunden fra sidelinjen. Dersom deltakerne glemmer at de blir observert vil de oppføre seg mest mulig slik de vanligvis gjør (Dalland, 2015, s. 197).

Jeg var et nytt ansikt for barna og det var derfor noen som ville sitte ved siden av meg under samlingen. Jeg ble ikke veldig påvirket av dette. Dersom de henvendte seg til meg, responderte jeg raskt og gikk tilbake til noteringen.

3.6 Metodekritikk: Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om hvordan datamaterialet i et forskningsprosjekt blir innhentet, tolket, analysert og bearbeidet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). «Vi knytter reliabilitet til spørsmålet om en kritisk vurdering av prosjektet gir inntrykk av at forskningen er utført på en pålitelig og tillitsvekkende måte» (Thagaard, 2018, s. 187). «Reliabilitet i kvalitative studier knyttes til spørsmålet om troverdighet» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Jeg mener at måten jeg har innhentet mitt datamateriale på er med på å gjøre oppgaven min troverdig. Jeg har innhentet en god mengde datamateriale hvor jeg har hatt muligheten til å trekke paralleller mellom informantenes besvarelser i intervjuene og deres praktiske arbeid med musikalske samspill med barna.

På en annen side har jeg ikke brukt lydbåndopptak under intervjuene mine. Dette er med på å svekke troverdigheten i forskningsprosjektet mitt. Thagaard sier at troverdigheten i et forskningsprosjekt med intervju som innsamlingsstrategi vil styrkes ved bruk av lydbåndopptak (Thagaard, 2018, s. 111).

Validitet handler om hvorvidt funnene representerer det fenomenet som skal undersøkes. «Validitet kan knyttes til *bekreftbarhet*, kvaliteten av tolkningen, og om den forståelsen det enkelte prosjekt fører til, støttes av annen forskning» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Bergsland og Jæger refererer til Larsen (2007) når de skriver om at nærhet man har til felten som forsker kan bidra til å sikre validitet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). I mitt forskningsprosjekt har jeg en relasjon til en av informantene og jeg har vært i barnehagen tidligere. Likevel er det grunn til å stille seg kritisk til at man har kjennskap til felten fra før.

Ifølge Thagaard vil validiteten styrkes ved at man stiller seg kritisk til de tolkningene som er gjort i analyseprosessen (Thagaard, 2018, s. 189). Mitt perspektiv på hva musikkglede for og med de yngste barna er, preges av både relasjonen jeg har til informantene mine, samt mine egne tanker og erfaringer rundt temaet (Thagaard, 2018, s. 40). Derfor vil det være viktig at jeg er bevisst mine egne tolkninger og at jeg evner å knytte funnene mine til relevant faglitteratur.

3.6.1 Analysearbeidet

Analysearbeidet handler om å «reduere datamengden, skape orden, struktur og mening» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Under oppstarten av analysearbeidet gikk jeg systematisk gjennom empirien for å komme fram til sentrale funn som jeg mente var hensiktsmessige i forhold til min problemstilling: «Hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste?». Det første jeg gjorde var å lese gjennom alt datamateriale jeg hadde samlet inn. Videre gikk jeg nøye gjennom notatene og markerte det jeg mente kunne knyttes til problemstillingen min.

Senere satte jeg inn datamaterialet i en strukturert tabell for å få bedre oversikt over materialet mitt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). I tabellen hadde jeg svarene fra begge informantene, samt utdrag fra observasjonen. Tabellen var med på å hjelpe meg å se sammenhenger mellom intervjuene og observasjonen.

For å redusere datamaterialet ytterligere sammenfattet jeg det markerte materialet og satte det inn i en ny tabell. I sammenfatningen så jeg etter funn som utmerket seg og som ville svare direkte på min problemstilling. I forhold til analyseprosessen skriver Bergsland og Jæger at: «I forbindelse med prosjektarbeid er det viktig å få fram det som er betydningsfullt for problemstillingen» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 82).

Når jeg hadde ferdigformulerte funn gikk jeg over til å knytte funnene til overordnede begreper. Dette for å sette søkelys på de temaene som kom fram i intervjuene og observasjonen, for å kunne studere disse temaene nærmere (Thagaard, 2018, 171). Denne type analyse kalles *temaanalyse*, som går ut på at man «sammenligner «på tvers» av dataene slik at vi kan gå i dybden på de enkelte temaene» (Thagaard, 2018, s. 171). Ut ifra min tolkning av Thagaards teori, forstår jeg min egen analyse som en temaanalyse.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

«Hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste i barnehagen?»

I denne delen av oppgaven vil jeg drøfte hvordan min problemstilling kan besvares ut fra mine funn i lys av teorien jeg har valgt. Dette skal jeg gjøre ved hjelp av empirien jeg har samlet inn og utvalget av teori som jeg har presentert i teorikapittelet.

Funnene er i hovedsak hentet fra intervjuene, samt at jeg har med ett utdrag fra observasjonen. De to informantene mine har som tidligere nevnt fått fiktive navn, «Gøril» og «Kine». Det er disse to navnene jeg kommer til å bruke i funn- drøftingskapittelet. I tillegg har jeg valgt å endre litt på noen av sitatene til informantene for å anonymisere ytterligere.

Mitt grunnlag for dette prosjektet var at jeg ønsket å finne ut av hvordan en barnehage uten utvidet kompetanse innen musikk jobbet med å skape musikkglede for og med de yngste i barnehagen. Dette for å også få et innblikk i hvordan jeg selv kan jobbe med dette i yrkeslivet. Funnene jeg velger å trekke frem i denne oppgaven er hentet fra et bredt utvalg av materiale. Jeg vil presentere ulike tema hvor jeg starter med å presentere ett av funnene mine som passer til det valgte temaet. Videre skal jeg drøfte dette ut ifra teori som er presentert i teorikapittelet. Jeg vil også presentere passende funn underveis i temaene dersom det er hensiktsmessig.

Noen av funnene utløser mer refleksjon og drøfting enn andre, men som jeg mener har sin plass for sin relevans for drøftingen av besvarelsen på min problemstilling.

4.1 Ansattes holdninger til de yngste barnas musikalske uttrykk

Under intervjuet med Gøril ble det snakk om de yngste barna under måltidsituasjoner, og hvordan de har en utforskertrang når det kommer til å finne ut hvilke lyder de kan få ut av ulike gjenstander de har rundt seg. Her trakk hun fram hvordan man som voksen må veie hva som er greit i en slik situasjon og når man eventuelt skal gå inn for å avbryte. Gøril sier dette om barns samhandling og musikalske uttrykk under måltid:

«Nå snakker jeg ut ifra 1-2 åringene, men jeg ser at de er jo veldig glade i å lage lyd. Et eksempel fra måltidsituasjoner også, er at de kan sitte og slå litt med bestikket. Da må den voksne ha litt forkompetanse – hva er det de gjør nå? De lager ikke bare bråk, men de

samhandler. De lager lyd for å skape en fellesskapsfølelse. Hva er musikk? Det trenger jo ikke nødvendigvis være et instrument, så lenge det er lyd. De kan slå på en kasserolle, eller bruke kroppen sin.» - Gøril

Det Gøril trekker frem her tolker jeg kan handle om hvordan vi som voksne responderer på barns spontane musikalske uttrykk. Dette krever at den voksne blant annet har improvisasjonskompetanse (Liset, Myrstad & Sverdrup, 2011, s 18). Dette kan knyttes til teorien til Steinsholt og Sommerro som omhandler improvisasjon. De sier improvisasjon ofte handler om spontane handlinger man ikke har innøvd på forhånd (Steinsholt & Sommerro, 2006, s. 9). Det Gøril trekker frem handler om nettopp dette. Hva vi som voksne velger å gjøre når barna begynner å slå med bestikket vil være en spontan handling. Når barna slår med bestikket er også det en spontan handling, de improviserer. Sætre skriver at vi som voksne må kunne ta ting på sparket og at barns musikalske improvisasjon i hovedsak er knyttet til leken (Sætre, 2006, s. 133).

Samtidig som dette utsagnet kom fram ble det også snakk om hvordan man som voksen skal vurdere situasjonen. Når avbryter vi leken? Når sier vi at de må slutte å slå med bestikket? Som Gøril nevner så er det tydelig at barna samhandler og at de ikke bare er ute etter å lage støy og bråk. Dette funnet kan også sees i sammenheng med det Young skriver om at de yngste har en overveldende trang til å spille med og utforske potensialet til alt de har rundt seg. Dette og deres spontanitet kan være med på å sette nye krav til de voksne i deres omkrets (Young, 2003, s. 50). De yngste tar i bruk det de har rundt seg. Under blant annet måltidsituasjoner kan man derfor se deres trang til å utforske hva man kan gjøre med de ulike gjenstandene de har tilgjengelig og hvilke lyder de kan lage med gjenstandene.

Gøril nevner begrepet «samhandling» i dette utsagnet. Dette kan knyttes til Ruuds teori som sier at det oppstår en sterk samhørighet gjennom følelsen av å leve sammen i musikken og opplevelsen av å *møtes* i musikken (Ruud, 2017, s. 42). Det kan også knyttes til det Gallefoss skriver om musikk og fellesskapsfølelse hvor hun sier at fellesskap bygges i ulike grupper og sammenhenger, samt at musikk kan være en faktor som bringer gruppen sammen, styrker fellesskapet og skaper samhold (Gallefoss, 2022, s. 26).

For de voksne i barnehagen kan det ofte virke forstyrrende når barna begynner slik som Gøril beskriver i utsagnet ovenfor. Det passer kanskje ikke inn i de voksnes plan og det er lett at man som voksen slår ned på noe de ser på som «tull og tøys». Kibsgaard skriver at «for noen voksne vil tull og tøys ofte fortone seg som noe de ønsker at barna skal slutte med, ofte fordi

det dukker opp og forstyrrer voksnes planmessige opplegg» (Kibsgaard, 2019, s. 65). Dette er noe jeg også har opplevd en rekke ganger i praksis. I en barnehage er det et mangfold av forskjellige personligheter og ansatte, og vi vil reagere ulikt på ulike situasjoner. Dette har jeg selv erfart, og det kan oppleves utfordrende å stå i situasjoner hvor man ville gjort ting annerledes enn medarbeideren. I måltidsituasjonen som Gøril trekker fram her vil det samme gjelde. Det vil være ulik reaksjon på barnas samhandling i denne situasjonen, men jeg tenker at en må vurdere situasjonen der og da, og være trygg på egen avgjørelse når den er tatt.

«Barna må få lov til å anvende musikken»

Kine nevnte ikke noe om måltidsituasjoner med barna. Likevel kom vi inn på noe som jeg tenker kan sees i sammenheng med funnet om måltidsituasjoner. Da jeg spurte hva Kine så på som musikkglede for og med de yngste nevnte hun at det for henne handlet om at barna fikk lov til å anvende musikken. Jeg tenker også at det kan knyttes til dette temaet i drøftingen, da det handler om de ansattes holdninger til barns musikalske uttrykk.

I forhold til det som kommer fram i dette funnet tolker jeg det som at det handler om at de voksne må gi barna mulighet til å anvende musikk. Dette krever at musikken er tilgjengelig for barna. Medvirkning er en faktor jeg tolker at Kine tenker på basert på denne uttalelsen i intervjuet. Det å la barna få lov til å uttrykke sine egne synspunkter på deres vilkår (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). Jeg tolker også at dette funnet kan sees i sammenheng med det Young skriver om hva det vil bety for barna å bli eksponert for musikk av de voksne. De barna som ser at de voksne er musikalsk aktive vil begynne å ta i bruk det de observerer (Young, 2003, s. 51). Det er forskjellig hvor musikalsk aktive man er som voksen i barnehagen, og dette samsvarer med det Gallefoss sier om at mange voksne i barnehagen unngår å delta i musikalske aktiviteter/samlingsstunder fordi de ikke føler at de er gode nok (Gallefoss, 2022, s. 54). Likevel sier hun at det er viktig å huske at alle har en rolle selv om man er forskjellig. Noen vil være mer i bakgrunnen, mens andre er mer aktivt deltagende. Alle de forskjellige rollene er av betydning, man må bare finne sin plass (Gallefoss, 2022, s. 53).

For å kunne gi barna muligheten til å anvende musikk tenker jeg at materialenes plass på avdelingen er en viktig og avgjørende faktor for at dette skal være gjennomførbart. Dersom barna skal kunne anvende musikk må de ha tilgang på materialer de kan bruke i musikalske uttrykk. Jeg tenker ikke nødvendigvis på instrumenter og ting man knytter direkte til musikk. Som nevnt tidligere bruker de yngste det som befinner seg i omgivelsene deres og utforsker

lydene til ulike gjenstander de kan finne rundt seg. Hos de yngste tenker jeg derfor at det kan være lurt å ha masse materialer tilgjengelig i barnas høyde. Jeg tenker også at når de velger å utforske lydene til de ulike materialene, så må vi som voksne kanskje passe på at vi ikke slår ned på det umiddelbart. La barna få bruke musikken, la de utforske lydene til ulike gjenstander. Kanskje må vi som voksne bare tåle at det er litt støy og bråk?

Bruk av musikk i tilvenningsperioder

I begge intervjuene kom vi inn på temaet om bruken av musikk i tilvenningsperioder. Dette var noe begge hadde erfaring med, og Gøril fortalte at hun bruker musikk aktivt hele første halvåret av barnets tid i barnehagen. Kine nevner at musikk kan være et virkemiddel som kan fremkalle følelser hos barnet. Gøril sier at musikk også er en fin måte å bli kjent med seg selv på.

På bakgrunn av dette funnet kan vi tenke at det kan knyttes til det Ruud skriver om musikk og identitet. Ruud skriver at musikk og identitet handler om hvordan musikken bidrar til at vi kan se oss selv (Ruud, 2017, s. 45). Jeg tolker også at det kan sees i sammenheng med det Sæther skriver om musikk det første leveåret. Han viser til at den musikalske utviklingen til barnet starter allerede i mors mage (Sæther, 2019, s. 72). De yngste er kroppslige i uttrykkene sine, og Gallefoss viser til at det musiske er noe som sitter i de yngste barnas kropp (Gallefoss, 2022, s. 42).

Basert på denne teorien kan bruk av musikk i tilvenningsperioden være betydningsfullt. I sammenheng med dette funnet nevnte informantene ulike situasjoner under tilvenningsperiodene hvor de bruker musikk. Legging var en situasjon hvor de for eksempel kunne bruke musikk for å skape en rolig atmosfære. Gøril nevnte at de hadde dialog med foreldre angående hvilken musikk de brukte hjemme med barnet. På denne måten kunne de ta i bruk samme musikken inn i barnehagen. Dette kan være med på å bidra til å skape blant annet en trygghet for barnet ved oppstarten i barnehagen.

Kine kunne fortelle at de hadde fått et søskenpar fra et annet land inn på avdelingen, hvor musikken fikk stor betydning for deres trygghet i barnehagen. De kunne ikke norsk, og de ansatte brukte derfor musikk som en identitetsbekreftelse ovenfor disse barna. Dette er noe jeg også tolker lett kan sees i sammenheng med det Ruud skriver om musikk og identitet.

4.2 Musikk – bidragsyter til glede både for barn og voksne

En gjenganger under intervjuet jeg hadde med Kine var at musikk for henne var glede og at hun selv har hatt mye glede av musikken. Det har alltid vært musikk rundt henne og nå deler hun også sin glede av musikken sammen med sine barn. Hun sier dette om viktigheten av å bruke musikk i barnehagen med de yngste: Kine nevnte viktigheten av at man deler den gleden man selv har med barna, og at de må bli eksponert for musikk om de skal få et forhold til det. Viktigheten av variasjon ble også tatt opp, og at hun ikke skal definere musikken ferdig for dem, men at hun ønsker å gi barna masse erfaring med musikk.

Av det Kine trekker frem her tolker jeg som at det handler om engasjerte voksne som tørr å bruke musikk sammen med barna. Det kan også omhandle fellesskap, det å oppleve glede sammen gjennom musikken. Dette kan knyttes til det Ruud skriver om at det oppstår en sterk samhörighet av å leve sammen i musikken, og at det kan oppleves som å puste sammen (Ruud, 2017, s. 42). Kulsets teori om at det kan virke sosialiserende å musisere sammen fordi man deler følelser, som for eksempel glede, er noe jeg også tolker kan sees i sammenheng med dette funnet (Kulset, 2021, s. 62).

I begge intervjuene kom det også fram at det de forbinder med musikk er glede. Begge snakket også om at de kobler musikk til følelser. Gøril nevnte for eksempel at hun kunne bruke musikken til å bli i bedre humør. Kine er også tydelig på at musikk for henne er noe som gir henne glede og at det er lett å knytte musikken til ulike sinnsstemninger.

Basert på dette funnet tenker jeg at det kan knyttes til det Ruud og Kulset skriver om musikk og følelser. Kulset skriver om at det å lytte til musikk bidrar til å vekke følelser i oss (Kulset, 2021, s. 79). Dette kan sees i sammenheng med det Gøril nevner i dette funnet. Selv kan jeg også relatere til det som kommer fram i dette funnet, og tenker at det er noe jeg ønsker å ta med meg inn i barnehagen. Jeg ønsker å bli en pedagog som deler min egen musikkglede med barna. Kine nevner noe om dette i det førstnevnte funnet som er presentert under dette temaet: at hun vil gi barna masse erfaringer med musikk. Dette er noe jeg også ønsker å gjøre som pedagog. På den måten tenker jeg at barna fritt kan velge hva de selv liker innen musikk. Jeg tror det er lettere for barna å få et forhold til musikk dersom de har blitt presentert for ulike aspekter innen musikk fra tidlig alder av. Som pedagog tenker jeg at man har en unik mulighet til å være med på å gi barna et musikalsk erfaringsgrunnlag de kan ta med seg videre i livet.

Utdrag fra observasjon: Samspillglede

Under observasjonen min kunne jeg tydelig se at barna uttrykte glede når de hadde samspill med instrumenter. De fokuserte ikke på å spille «riktig», men de fikk fritt utforske instrumentet de selv hadde valgt. De varierte i styrkegraden de spilte i, hvor de gikk fra svakt til sterkt. Underveis uttrykte barna mye glede i form av smil, latter og blikk til hverandre samtidig som de spilte og sang. Jeg opplevde også at de syntes det var veldig spennende å spille med dynamikk.

Basert på det Kine beskriver i funnet ovenfor, samt utdraget fra observasjonen min, tolker jeg det også som at disse funnene kan knyttes til musikk for musikkens skyld, dens egenverdi. Musikken i seg selv er en bidragsyter til glede. Dette kan sees i sammenheng med både Marstals og Kulsets teori om musikk for musikkens skyld. Kine sier i dette utdraget at hun skal gi barna fritt spillerom til å kunne danne sin egen mening om musikk og hva de selv liker. Dette er noe som kan knyttes direkte opp mot det Marstal skriver om at barnet skal få lære å kjenne det musikalske mangfoldet, og at det selv skal kunne velge til og fra (Marstal, 2004, s. 139). Varkøy og Gallefoss teori som omhandler musikkens egenverdi kan også sees i sammenheng med dette funnet.

Når man snakker om musikkens egenverdi og samspillglede, tolker jeg også at man kan knytte dette opp mot det Ruud og Kulset skriver om musikk og følelser. Under samspillet i samlingsstunden jeg observerte med instrumentene, kunne man se at barna viste følelser som glede. Dette kan sees i sammenheng med det Kulset sier om at det å skape og lytte til musikk sammen, bidrar til å vekke følelser i oss (Kulset, 2021, s. 79).

4.3 Planlegging av musikkarbeid i barnehagen

Under intervjuene med både Kine og Gøril kom det fram at de var flinke til å bruke sang aktivt i barnehagen, og at dette kunne skje spontant. Likevel ønsket de begge å jobbe mer systematisk med musikk, og at dette arbeidet dermed kunne bli en del av deres naturlige praksis i hverdagen. Kine nevner at ansatte har ulikt forhold til musikk, og at det brukes mer av noen enn av andre. Det blir derfor noe tilfeldig hvor eksponert barna blir for musikk, i forhold til hvilke ansatte som er på avdelingen.

Basert på dette funnet, tolker jeg at det kan knyttes til teorien som omhandler musikkdidaktikk i teorikapittelet mitt. Som Abrahamsson og Wennberg skriver, så vil

planlegging av musikalske samlingsstunder bidra til at den som står ansvarlig for samlingsstunden er tryggere (Abrahamsson & Wennberg, 2014, s. 88). De skriver også at man som voksen skaper forutsetninger ut ifra forforståelsen man selv har, og gir barna verktøyene de trenger for å gjøre, utforske, og lære (Abrahamsson & Wennberg, 2014, s. 88). I intervjuet med Kine, gikk hun inn på at det er forskjell på hvor mye musikken blir tatt i bruk, basert på hvilke ansatte som er på avdelingen.

«For meg personlig betyr musikk mye, men det er forskjell på oss ansatte på huset. Det er nok farget i forhold til hvilket forhold du selv har til musikk. Vi har litt å gå på når det gjelder å løfte det som et felles fokus. Det kan bli litt tilfeldig i forhold til hvilke voksne du har på avdelingen om du blir presentert for musikk eller ikke. Det jobbes ikke likt på avdelingene.» -

Kine

Jeg tolker at det Kine sier her kan sees i lys av teorien til Gallefoss som sier at de ansatte kan føle at de må prestere og at man derfor kan kvie seg for å lede musikalske samlingsstunder (Gallefoss, 2022, s. 54). Jeg tolker at Gøril og Kine viser til forskjellen blant ansattes forhold til musikk basert på disse funnene og at dette fører til variasjon i hvor aktive de voksne er med musikk. Selv kan jeg også kjenne meg igjen i at man helst tilfører noe man er trygg på til barnegruppa. Slik kan jeg forstå at ansatte helst vil unngå å lede musikalske samlingsstunder/aktiviteter dersom de ikke føler seg komfortable med å bruke det. Jeg tror at eksponering vil kunne bidra til at man etter hvert vil føle seg tryggere på å bruke musikk sammen med barna. God planlegging, som jeg også har vært inn på her, vil kunne bidra til at den som skal lede det musiske arbeidet føler seg tryggere.

Jeg tror mange voksne i barnehagen kobler musikk og musikalitet til det å kunne beherske et instrument eller å ha en «fin sangstemme», og at dette dermed kan være en faktor som gjør at de kvier seg for å bruke musikk i barnehagen. Dette kan kobles til det Kulset sier om negativ musikalsk identitet, som vil si at man ikke ser på seg selv som musikalsk (Kulset, 2021, s. 34). Basert på dette funnet ser man at Kine nevner at de har litt å gå på når det gjelder å løfte musikk som et felles fokus. Dette kan også knyttes til det Kulset skriver om det å musisere sammen: Det vil kunne oppstå en positiv musikalsk identitet ved å musisere sammen, selv om man alene kan ha en negativ musikalsk identitet (Kulset, 2021, s. 35).

5.0 Oppsummering og konklusjon

Hensikten med denne bacheloroppgaven var, som nevnt i innledningen, å se nærmere på hvordan ansatte kan arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen. I mitt forskningsarbeid har det kommet fram flere funn som kan knyttes til problemstillingen min. Fokuset mitt i denne oppgaven var også på musikkens egenverdi.

Jeg har funnet ut at faktorer som er med på å bidra til å kunne skape musikkglede for og med de yngste blant annet er: det å la barn anvende musikken, gi de tid og rom, samt engasjerte voksne. De yngste bruker i hovedsak kroppen til å uttrykke seg. Derfor vil det være viktig at man som ansatt må kunne tilrettelegge for at også de som ikke har utviklet et verbalspråk også får medvirke i sin hverdag (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 22). I denne oppgaven har jeg også fått mer innblikk i betydningen av å kunne musisere sammen, og hvordan musikken kan bidra til en fellesskapsfølelse og et samhold. Dette kunne jeg se under observasjonen, da jeg opplevde at barna uttrykte mye glede under samlingsstunden med instrumenter, samspill og sang. Det var også tydelig at de samhandlet både med hverandre, men også med de voksne under denne samlingsstunden og at musikken ble et felles fokus som bandt alle parter sammen.

I arbeidet med denne oppgaven har jeg også sett viktigheten av å starte tidlig med å presentere musikk for barna. Barnets musikalitet er noe som dannes tidlig, og det er vist at barnets musikalitet utvikles allerede i mors mage. Funnene mine viser til at informantene mine bruker musikk aktivt i tilvenningsperioder for å trygge barnet i oppstarten. Det er også vist i funnene at musikken kan virke som en identitetsbekreftelse ovenfor barn som kommer fra andre land og inn i barnehagen.

I denne oppgaven var hensikten min, som jeg også nevnte i innledningen, å fokusere på musikkens egenverdi. I funnene mine har det kommet frem at musikk er med på å gi mennesket glede. Musikk kan lett sees i sammenheng med følelser og funnene viser at man gjerne bruker musikk koblet til ulike sinnsstemninger og at det kan fremkalle følelser hos barnet. Siden de yngste barna i hovedsak bruker kroppen til å uttrykke seg, tenker jeg at musikk er et fint redskap å bruke med de yngste for å la de bli kjent med ulike følelser og seg selv. Funnene mine viser også viktigheten av å gi de yngste barna variasjon når det kommer til musikk, og presentere ulike sjangre og typer musikk. Det kan også varieres i måten man bruker musikk med de yngste barna på. Det kan være sang, instrumenter, lytting til musikk, dans til musikk, eller bare en lyd/flere lyder. Variasjon vil kunne bidra til at barna får erfaring

med ulike aspekter innen musikk, slik at de fritt kan danne sitt eget syn på musikk og sine egne preferanser.

6.0 Litteraturliste:

- Abrahamsson, S. & Wennberg, S. (2014). *Sångsamling blir musikstund*. I Y. Holmberg (Red.), *Rösträtt – musik på barns villkor* (s. 85 – 93). Gehrmans Musikförlag
- Angelo, E. (2019). Hvordan arbeide med musikk? I M. Sæther & E. Angelo (Red.), *Barnet og musikken: innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (3. utgave, s. 40 – 62). Universitetsforlaget
- Balic, S. (2014). Rösträtts värdegrund. I Y. Holmberg (Red.), *Rösträtt – musik på barns villkor* (s. 21 – 30). Gehrmans Musikförlag
- Barnehage- og skoleforskning. (u.å.). I *NSD – Norsk senter for forskningsdata*. Hentet 18.04.22 fra <https://www.nsd.no/personverntjenester/opplagsverk-for-personvern-i-forskning/barnehage-og-skoleforskning/>
- Bergsland, M. D & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 67). Cappelen Damm.
- Brendeland, T. A. (2009). *Magiske samlingsstunder*. Pedagogisk Forum
- Dalland, O. (2015). *Metode og oppgaveskriving* (5.utg.). Gyldendal Akademisk.
- Gallefoss, I. (2022). *Mer musikk i barnehagefelleskapet!* Fagbokforlaget
- Hanken, I. M. & Johansen, G. (2013). *Musikkundervisningens didaktikk* (2. Utg.). Cappelen Damm
- Kibsgaard, S. (2019). *Tull og tøys på ramme alvor i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kulset, N. B. (2021). *Din musikalske kapital* (2. utg.). Universitetsforlaget
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.) Gyldendal Norsk Forlag

- Liset, M. S., Myrstad, A., & Sverdrup, T. (2011). *Møter i bevegelse – å improvisere med de yngste barna*. Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS
- Marstal, I. (2004). *Dit musikalske barn – om betydningen af at stimulere barnets medfødte musikalitet*. Aschehoug Dansk Forlag A/S
- Ramfjord, L. (2005). *Gi lyd! Musikkaktiviteter for barnehage og småskole* (2. utg.). Universitetsforlaget
- Ruud, E. (2017). *Musikk og identitet* (2.utg.). Universitetsforlaget AS
- Ruud, E. (1996). *Musikk og verdier*. Universitetsforlaget AS
- Sjøvik, P. (2014). En barnehage for alle med mangfold som ressurs. I P. Sjøvik, (Red.), *En barnehage for alle – spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen*. (s. 38 – 58). Universitetsforlaget.
- Steinsholt, K. & Sommerro, H. (2006). Improvisasjon – det å være til stede når noe skjer. I K. Steinsholt & H. Sommerro (Red.), *Improvisasjon – kunsten å sette seg selv på spill* (s. 9 – 23). N. W. DAMM & SØN AS
- Sætre, J. H. (2006). Barns musikkskapning – improvisasjon og komposisjon i grunnskolen. I K. Steinsholt & H. Sommerro (Red.), *Improvisasjon – kunsten å sette seg selv på spill* (s. 133 – 155). N. W. DAMM & SØN AS
- Sæther, M. (2019). Musikalsk utvikling – en helhet. I M. Sæther & E. Angelo (Red.), *Barnet og musikken: innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (3. utgave, s. 62 – 94). Universitetsforlaget
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innlevelse i kvalitative metoder*. (5. utgave). Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis. Kap. 2: Bruk av observasjonsstudier*. Gyldendal Norsk Forlag
- Utdanningsdirektoratet (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

Varkøy, Ø. (2015). *Hvorfor musikk? En musikkpedagogisk idéhistorie* (3.utg.). Gyldendal Akademisk

Young, S. (2003). *Music with the under-fours*. Routledge

7.0 Vedlegg

7.1. Vedlegg nr. 1: Informasjons- og samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Musikkglede i barnehagen for og med de yngste barna»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan ansatte jobber med å fremme musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I barnehagen har jeg gjennom mine praksisperioder sett at musikk ofte brukes i en nytteverdisammenheng. I tredjeklassepraksisen min opplevde jeg å ha et barn på avdelingen med særskilte behov som var veldig glad i musikk. Han uttrykte masse glede når vi holdt på med musikk, og jeg kjente på viktigheten av musikk for musikkens egen skyld i barnehagen. Jeg opplevde også at de andre barna rundt uttrykte masse glede i disse situasjonene. Formålet med dette prosjektet er å få et innblikk i hvordan en barnehage kan jobbe med å skape musikkglede i barnehagen, og på denne måten få mer kunnskap selv om hvordan dette kan gjøres. Jeg ønsker også å se nærmere på hvordan de yngste barna opplever musikkglede i barnehagen. For å oppnå dette ønsker jeg å intervju ansatte i en barnehage som ikke er en kulturell barnehage/musikkbarnehage. Jeg ønsker også å observere minst en samlingsstund/aktivitet hvor begge informantene mine til intervjuet deltar i musikalsk samspill med barna. Problemstillingen jeg skal belyse i prosjektet er: «hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta på dette prosjektet, innebærer det at du deltar på et intervju med meg. Intervjuet vil vare i rundt en time, og jeg ønsker å gjennomføre intervjuet i barnehagen, slik at det foregår i kjente og trygge omgivelser. Dersom det skulle være ønskelig for deg å gjennomføre intervjuet digitalt, så er dette også mulig. Du vil få spørsmålene av meg i god tid i forveien av intervjuet, slik at du kan forberede deg. Intervjuet kommer til å inneholde spørsmål om ditt eget forhold til musikk, hvordan dere jobber med musikk på avdelingen, hvordan du opplever musikkglede på avdelingen, og hvorfor musikk med de yngste. For å sikre at jeg får mest mulig ut av intervjuene, kommer jeg til å ha med en medstudent over zoom som noterer i tillegg til meg.

Det innebærer også at du gjennomfører minst en aktivitet/samlingsstund med fokus på musikk sammen med barna, som jeg kan observere. Jeg kommer til å foreta meg en ikke-deltakende observasjon, hvor jeg sitter og ser på samlingsstunden/aktiviteten og noterer underveis. Dette krever også at du, i samarbeid med meg, innhenter samtykke fra foreldrene til barna som deltar i observasjonene. Her må vi komme fram til en løsning sammen, som fungerer for deg og din avdeling. Dersom foreldrene ønsker å vite mer om prosjektet, kan de få høre mer om dette på forhånd ved å ta kontakt med meg.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du ikke ønsker å delta eller senere velger å trekke deg.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Jeg/vi behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres.

Prosjektet skal avsluttes 29. april 2022

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig

Student

Mailadresse:

Mailadresse:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Musikkglede i barnehagen*. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjon og intervju.

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2. Vedlegg nr. 2: Informasjonsskriv til foreldre om bacheloroppgaven

INFORMASJONSBREV ANGÅENDE OBSERVASJONER KNYTTET TIL BACHELOROPPGAVE

Hei alle sammen! Mitt navn er Thea, og jeg er siste års student ved Dronning Mauds Minne Høgskole, hvor jeg nå, det siste året, har vekt på musikk, drama, og kunst og håndverk. Tiden er nå inne for at jeg skal skrive min avsluttende bacheloroppgave, hvor jeg har valgt å skrive om hvordan man som ansatt kan arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen. Mitt forskningsspørsmål for denne oppgaven blir: «Hvordan kan ansatte arbeide med å skape musikkglede for og med de yngste barna i barnehagen?»

I den forbindelse ønsker jeg å komme på *navn fjernet* og observere minst en samlingsstund/aktivitet som fokuserer på musikk. Dette innebærer at jeg setter meg ned like ved samlingsstunden/aktiviteten med penn og papir, og skriver ned deler av det jeg ser og hører. Det betyr at jeg ikke kommer til å filme eller ta opp lyd. Alt som jeg noterer, vil bli anonymisert. Jeg kommer til å observere minst en gang. Dette vil skje etter avtale med pedagogisk leder på avdelingen. Dette er et prosjekt jeg synes er utrolig spennende, og jeg gleder meg til å komme på *navn fjernet* for å observere en samlingsstund/aktivitet sammen med barna deres med fokus på musikk. Jeg tror førstehånderfaringer med dette vil kunne gi oppgaven min et stort faglig løft.

Jeg ønsker å informere om at dersom noen av dere ikke ønsker at barna deres skal bli observert under denne musikalske samlingsstunden/aktiviteten, så er det helt i orden. Det er viktig for meg å ha deres samtykke, og om dere skulle ha noen innvendinger mot denne observasjonen, kan dere gi beskjed til *navn fjernet*, pedagogisk leder på *navn fjernet*.

Dere kan ta kontakt med meg dersom dere lurer på noe i forbindelse med bacheloroppgaven min, enten på mailadresse: _____ eller telefonnummer: _____

Med vennlig hilsen,

Thea Bremseth

7.3 Vedlegg nr. 3: Intervjuguide

Intervjuguide bachelor 2022

«Musikkglede for og med de yngste barna»

- Kan du fortelle litt om deg selv? (utdanning/kompetanse/dine arbeidsoppgaver etc.)
- Hva er musikkglede for deg?
- Kan du fortelle litt om ditt eget forhold til musikk? Har du noen gode opplevelser med musikk som utpeker seg i livet ditt?
 - Kan du huske noe om hvordan ditt forhold til musikk var som barn?
- Hvilken plass har musikken i deres barnehagehverdag?
 - Tenker du at det er viktig å gi plass til musikk i barnehagen?
 - Hvordan jobber du for å fremme en fellesskapsfølelse under gjennomføring av en musikalsk samlingsstund?
 - Kan du si litt om hvordan du/dere opplever at barna bruker musikk utenom samlingsstundene?
 - Opplever dere at barna tar i bruk musikk/noe dere har gjort i musikalske samlingsstunder/aktiviteter i lek senere? Eksempler?
- Kan du si litt om hvordan dere vektlegger musikk på avdelingen?
 - Hvordan jobber dere ansatte med dette?
 - Rammeplanen inneholder mange områder og oppgaver ansatte skal dekke, har dere noe satsingsområde i kunst, kultur og kreativitet i forhold til rammeplanen?
 - Er dette eventuelt tatt opp på årsmøter/andre møter eller lignende?
 - Hvordan opplever du/dere musikkens plass i Rammeplanen? Hvordan jobber dere med det blant de ansatte?
 - Har dere av og til noe etterutdanning eller kurs i forhold til musikk? Noe som fungerte ekstra bra?
- Hva opplever du er musikkglede for barna på din avdeling, både i samling og i hverdagen ellers?
 - Hvordan tar dere eventuelt i bruk det dere opplever er musikkglede for barna i planleggingen av musikkaktiviteter?

- Har du noen gang opplevd at barna har uttrykt følelser under musikalske samlingsstunder/aktiviteter? Hvis ja, hvilke følelser var det som oppstod, og hvorfor tror du disse oppstod?
- Tar dere noen gang bevisste valg i forhold til at dere ønsker at visse følelser skal oppstå under samlingsstundene/aktivitetene eller ellers i hverdagen?
- Hvorfor musikk med de yngste barna?
 - Hvilken betydning tenker du at musikken kan ha for de yngste barna?
 - Hvordan tenker du at du som ansatt kan bidra til tidlig stimuli på dette området?
 - Når det kommer nye barn til barnehagen, har dere noe erfaring med at musikk kan ha en betydning for de helt fra starten av?
 - Hvordan opplever du barna under musikkaktivitetene dere har på avdelingen?
- Hvilken betydning har din rolle tenker du, både i samlingsstunder/aktiviteter med musikk, og ellers i hverdagen?
- Er det noe annet du ønsker å legge til på slutten av dette intervjuet?
- Er det noe vi har pratet om som du ønsker å utdype enda mer?